

The Kolač Rock (Cake Rock) has become protected in 1986 as a geomorphological natural monument. This rock of irregular shape is about twelve meters high, composed of two arcs that come together to make a natural arch, is located two kilometers from Nerežišće, and its name derives from the resemblance of its shape to an old type of pastry in Dalmatia, a particular type of cake. The unusual shape of the Kolač Rock was created by erosive action of atmospherilia on the dolomite surface. The power of water and wind, temperature alteration and vegetation whose roots have amazing strength, have shaped the bay in which the Cake remained as the most resistant rock. This unusual natural monument is overgrown with ivy, which makes it even more attractive.

Borić na krovu crkve Sv. Petra i Pavla u središtu Nerežišća zaštićen je kao spomenik prirode 1969. godine. Nitko točno ne zna kada je borić iznikao na tom neuobičajenom mjestu te se njegova starost procjenjuje na 150 do 200 godina. Uslijed vrlo loših životnih uvjeta, ovaj prirodan bonsai crnog bora (*Pinus nigra*) ostao je krčljiv i malen, visok tek oko 170 cm.

A small pine tree on the roof of the Church of St. Peter and Paul in the center of Nerežišće is protected as a natural monument since 1969. Nobody knows exactly when the tree sprouted in this unusual spot, and its age is estimated at 150 - 200 years. Due to very poor living conditions, this natural bonsai black pine (*Pinus nigra*) has remained scrawny and small, only about 170 cm.

Divlja kruška (*Pirus amygdaliformis*) na području općine Selca zaštićena je kao spomenik prirode 1961. godine. Raste na nadmorskoj visini od oko 320 m. Visina stabla je 5 m, dok je promjer kišobranaste krošnje 6 m. Pretpostavlja se da je stara više od 100 godina. Ovo stablo divlje kruške kao sastavni element vegetacije sredozemnih područja predstavlja ostatak nekadašnjih šuma degradiranih razornim djelovanjem čovjeka.

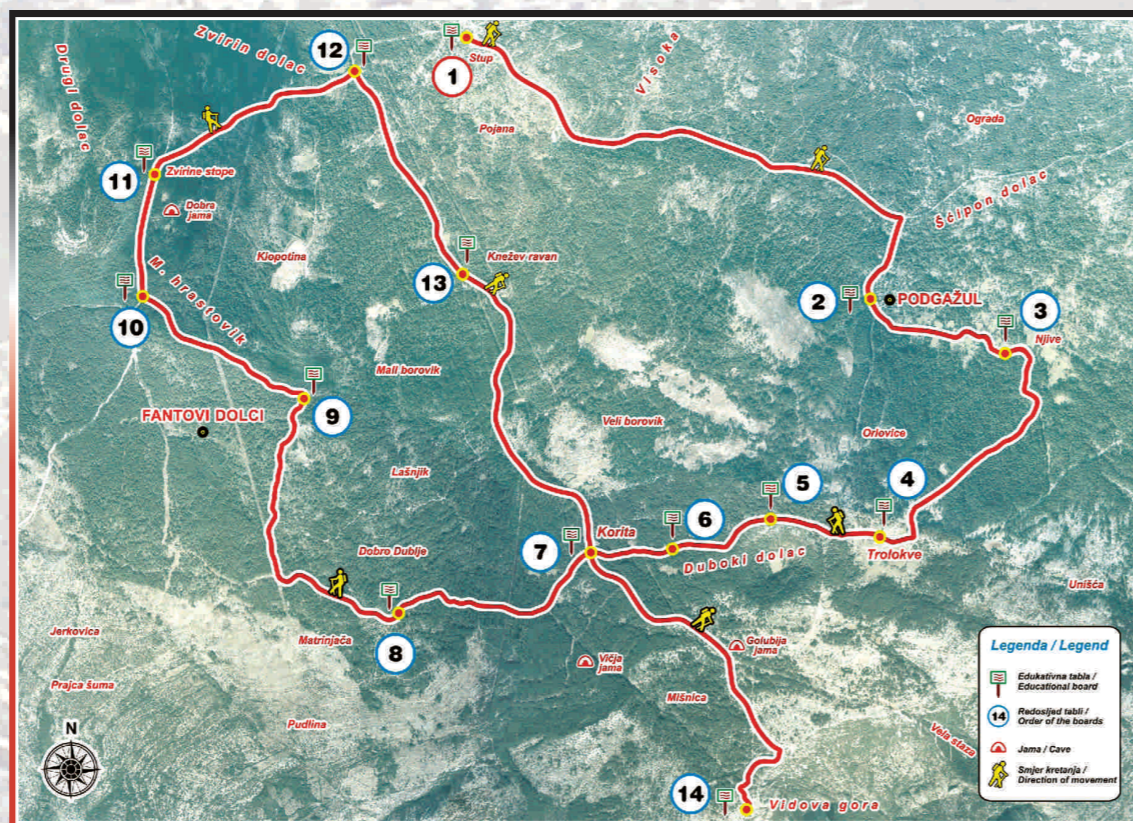
Wild pear (*Pirus amygdaliformis*) in the area of the municipality of Selca is protected as a natural monument since 1961. It grows at an altitude of about 320 m. The height of the tree is 5 m, while the diameter of the umbrella-shaped top is 6 m. It is assumed to be more than 100 years old. This wild pear tree, being an integral element of the vegetation of the Mediterranean area, represents the remains of ancient forests degraded by the destructive activities of man.

Osnovne značajke:

Dužina: 19,7 km
Nadmorska visina: 552 - 778 m/nm
Vrijeme obilaska: oko 6 sati
Težina: lagana
Potrebna oprema: udobna sportska obuća, bicikl
Način obilaska: pješaćenje, brdski biciklizam

Informativno-edukativne table:

1. Poučna staza "Vidova gora"
2. Gažul
3. Gljive
4. Lokve
5. Alohtona fauna
6. Kad narastem postat ću... šuma
7. Geologija Brača
8. Fauna
9. Gmazovi
10. Smolarenje i sjemenjarenje
11. Ptice
12. Flora
13. Knežev Ravan
14. Otok Brač i Vidova gora

Basic features:

Length: 19,7km
Height about sea level: 552 - 778 m asl
Tour time: about 6 hours
The level of difficulty: easy
The equipment needed: comfortable sports shoes, bicycle
Thour method: hiking, mountain biking

Informational-educational boards:

1. Educational track "Vidova gora"
2. Gažul
3. Mushrooms
4. Puddles
5. Allochthonous fauna
6. When I grow up I will become a... forest
7. Brač geology
8. Fauna
9. Reptiles
10. Resin tapping and seed tapping
11. Birds
12. Flora
13. Knežev Ravan (Duke's Plain)
14. Island of Brač and Vidova gora

JAVNA USTANOVA ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM VRIJEDNOSTIMA NA PODRUČJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

PUBLIC INSTITUTION FOR THE PROTECTED NATURAL VALUES MANAGEMENT IN THE COUNTY OF SPLIT AND DALMATIA

Prilaz braće Kaliterna 10, 21000 SPLIT, HRVATSKA / CROATIA
 tel.: +385 (0)21 332-322, tel./fax: +385 (0)21 490-029
 e-mail: info@dalmatian-nature.hr
 web: www.dalmatian-nature.hr

IMPRESSUM

Izdavač / Publisher: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije / Public Institution for the Protected Natural Values Management in the County of Split and Dalmatia
 Za izdavača / For the publisher: Ivan Gabelica
 Urednik / Editor: Gvido Piasevoli
 Oblikovanje / Design: Tiskara "Franjo Kluz" d.d.
 Tekst / Text: Arhiv JU, Stjepan Mekinić
 Lektura, korektura i prijevod / Lecture, corection and translation: EDITOR plus d.o.o.
 Fotografije / Photos: Arhiv JU, Stjepan Mekinić, Ana Perković, Dario Vranješ
 Tisak / Print: Tiskara "Franjo Kluz" d.d.
 Naklada / Edition: 2000 komada
 Godina izdavanja / Publishing year: 2011.
 Kopiranje i umnožavanje zabranjeno. / Further publishing and copying strictly prohibited.

JAVNA USTANOVA ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM VRIJEDNOSTIMA NA PODRUČJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

PUBLIC INSTITUTION FOR THE PROTECTED NATURAL VALUES MANAGEMENT IN THE COUNTY OF SPLIT AND DALMATIA

POUČNA STAZA
 "VIDOVA GORA"
 EDUCATIONAL TRACK
 "VIDOVA GORA"

Značajni krajobraz "Vidova gora"

Vidova gora najviši je vrh Brača i svih jadranskih otoka (778 m). Zaštićena je 1973. godine u kategoriji značajnog krajobraza a zaštićena joj površina od 1 880 ha pripada trima bračkim općinama: Bolu, Nerežišćima i Postirama. Vidova gora ime je dobila po crkvi Sv. Vida podignutoj u 13. ili 14. stoljeću, koja se nekada uzdizala na vrhu brda, dok je danas u ruševinama.

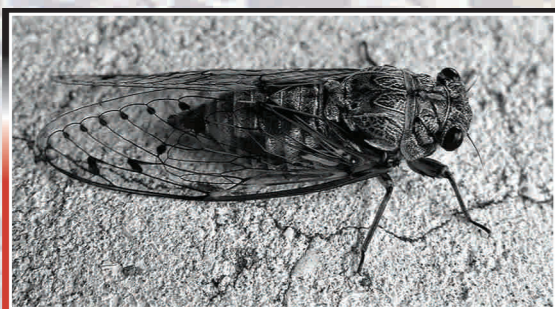
Vidova gora skriva mnoge prirodne zanimljivosti dalmatinskoga krša: od guste šume autentičnoga crnog bora (*Pinus nigra* subsp. *dalmatica*) te bogatoga biljnog i životinjskog svijeta do brojnih jama i špilja. U šumama dalmatinskoga crnog bora često se može čuti pjesma cvrčaka. Na Braču je dosad zabilježeno 26 vrsta cvrčaka. Najglasniji među njima je manin ili jasenov cvrčak. To su kukci čije je glasanje prepoznatljiva melodija tijekom ljetnih mjeseci.

Vidova gora je sačuvala autohtoni izgled i nedirnutu prirodu, a oko nje lokalno se pučanstvo još bavi stočarstvom na stari način, što pridonosi očuvanju prirode i daje posebnu draž idiličnom

ugodaju ove izvanvremenske oaze mira. U ljetnim mjesecima brački pastiri sa svojim stadima žive u Gažulu, malome pastirskom naselju kamenih kućica i torova za stoku. Ovo je naselje prepoznatljivo po rustikalnim kamenim nastambama među starim visokim borovima. Koncem mjeseca srpnja u Gažulu se organizira stočni sajam, događaj koji je jedna od bračkih turističkih atrakcija.

Biološkoj i krajobraznoj raznolikosti Vidove gore pridonose plitka vodena staništa, lokve, koja su danas zapuštena i ugrožena. Lokve su dom jedinom vodozemcu na otoku Braču - zelenoj krastači (*Bufo viridis*). Životinjski svijet otoka Brača dodatno obogaćuju neke životinjske vrste koje su nedavno unesene na otok. Te životinje povećavaju biološku raznolikost Brača i čine njegovu alohtonu faunu. Među unesenim životinjama najrasprostranjenija je divlja svinja (*Sus scrofa*), a alohtonu faunu otoka čine kako fazan (*Phasianus colchicus*), tako i muflon (*Ovis musimon*). Otok Brač obiluje ljekovitim biljem poput ružmarina (*Rosmarinus officinalis*), smilja (*Helicrysum italicum*), kadulje (*Salvia officinalis*), bušina (*Cistus* sp.), vrijeska (*Erica* sp.), origana ili mravinca (*Origanum* sp.)...

The significant landscape of "Vidova gora"

Vidova gora (Vidova mountain) is the highest mountain peak of Brač and all Adriatic islands (778 m). It has been protected since 1973 under the category of significant landscape, and its protected area of 1 880 ha belongs to the three municipalities of Brač: Bol, Nerežišće and Postira. Vidova gora was named after the church of St. Vid, which was built in the 13th or 14th century, and once stood high on the top of the hill, and is now in ruins.

Vidova gora hides many natural attractions of the Dalmatian karst: from the dense forest of the authentic black pine (*Pinus nigra* subsp. *dalmatica*) and rich flora and fauna, and numerous caves and caverns. In the forests of the

Dalmatian black pine one can often hear the sound of crickets. There are 26 recorded species of crickets on Brač so far. The loudest among them is the manin, or ash cricket. These are insects whose sound is a recognizable melody during the summer months.

Vidova gora has preserved the autochthonous look and unspoiled nature, and the local population is still engaged in farming in the old way, which contributes to the conservation of nature and gives a special charm to the idyllic atmosphere of this timeless oasis of peace. In the summer months the Brač shepherds live with their flocks in Gažul, a small pastoral village of stone houses and corrals for livestock. This

place is known for its rustic stone dwellings amid the old, tall pine trees. At the end of July a cattle fair is organized in Gažul, an event that is one of Brač's tourist attractions.

The biological and landscape diversity of Vidova mountain is enhanced by shallow water habitats and ponds, which are now neglected and endangered. The ponds are home to the only amphibian on the island of Brač - the European green toad (*Bufo viridis*). The fauna of the island of Brač is further enriched by some animal species that have recently entered the island. These animals increase the biodiversity of Brač and form its allochthonous fauna. Among the animals introduced the most common is the wild boar (*Sus scrofa*), and the allochthonous fauna of the island is made up of the pheasant (*Phasianus colchicus*) as well as

the mouflon (*Ovis musimon*). The island of Brač is rich in medicinal herbs such as rosemary (*Rosmarinus officinalis*), everlasting (*Helicrysum italicum*), sage (*Salvia officinalis*), rockrose (*Cistus* sp.), heather (*Erica* sp.), oregano (*Origanum* sp.)...

Poučna staza

Gradnja poučne staze "Vidova gora" započeta je 2009. godine i prva je poučna staza otvorena za javnost na području otoka Brača. Nastala je radom i suradnjom Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije te osnovnih škola otoka Brača, Hrvatskih šuma - Šumarija Brač,

te jedinica lokalne uprave i samouprave. Poučna staza smještena je na području značajnoga krajobraza "Vidova gora". Kružnoga je oblika i na njoj su predstavljena prirodna i kulturna obilježja otoka Brača. Namijenjena je edukaciji učenika i svih ostalih posjetitelja.

Kako bi u ovoj poučnoj stazi mogli uživati svi njezini posjetitelji, molimo ne bacajte otpatke, a ljepotu ovoga kraja "hvatajte" samo fotoaparatom. Početak poučne staze "Vidova gora", koja je namijenjena kako pješacima tako i biciklistima, nalazi se na odvoju za Vidovu goru na 2. kilometru ceste Nerežišća - Bol, dok je njezin završetak na najvišem vrhu otoka Brača s kojeg se prostire pogled na srednjodalmatinske otoke Hvar, Korčulu, Vis, Biševo i Jabuku. U daljini se jasno ističu poluotok Pelješac te planine Biokovo, Mosor i Kozjak u priobalju. Za osobito vedrih dana može se nazrijeti i Monte Gargano na Apeninskom poluotoku.

Educational track

The creation of the "Vidova mountain" educational track was started in 2009 and is the first educational track open to the public on the island of Brač. It was the product of the work and cooperation of Public Institutions for the Protective Natural Values Management in the County of Split and Dalmatia and the elementary schools of the island of Brač. Hrvatske šume Ltd. ("Croatian Forests") - Brač forestry office and the local self-government and government

units. The educational track is settled in the area of the Significant Landscape "Vidova gora". It has a circular shape, and bears representations of natural and cultural features of the island of Brač. It is intended for education of students and all other visitors.

In order that all visitors are able to enjoy this educational track, please do not litter, and only "take in" the beauty of this area with a camera. The beginning of the educational track "Vidova gora", which is intended for both pedestrians and cyclists, is on the track to Vidova gora on the second kilometer of the Nerežišće - Bol road, and its end is on the highest peak of the island of Brač, which presents a view of the islands of central Dalmatia - Hvar, Korčula, Vis, Biševo and Jabuka. In the distance you can clearly see the Pelješac peninsula and the mountains of Biokovo, Mosor and Kozjak along the coast. On particularly clear days you can discern Monte Gargano on the Apennine peninsula.

Zaštićene prirodne vrijednosti otoka Brača

Protected natural values of the island of Brač

Dolina Blaca zaštićena je 1986. godine u kategoriji značajnoga krajobraza. Obuhvaća površinu od oko 211,77 ha, a u sklopu zaštićenog područja posebno se ističe pustinjački samostan. U špilji zvanoj Ljubitovica, 1551. godine u bijegu pred Turcima, dvojica popova glagoljaša iz Poljica našli su stan koji se ubrzo razvio u samostan. Samostan je smješten uza strmu liticu na južnoj strani otoka, između Bola i Milne. Do njega se može doći iz više smjerova, ali uvijek i samo pješice. Blacima su nekoć upravljali poljički svećenici koji su često bili iz iste obitelji, dok danas u cijelome kompleksu samostanskih zidina vladaju samoća i mir. Kao muzejska ustanova, Pustinja Blaca je u sklopu Centra za kulturu Brač. Informacije i najave za posjet muzeju moguće su putem e-pošte (centar.za.kulturu.brac@st.t-com.hr), kao i u svim uredima turističkih zajednica otoka Brača.

The Blaca Valley has become protected in 1986 under the category of significant landscape. It covers an area of about 211,77 ha, and within the protected territory a special attraction is the hermit monastery. In the cave known as Ljubitovica, in 1551, in flight from the Turks, two Glagolitic priests from Poljica found the tenement that soon developed into a monastery. The monastery is located along a steep cliff on the south side of the island, between Bol and Milna. It can be reached from several directions, but always and only on foot. Blaca were once run by Poljica priests who often belonged to the same family, while today the only thing that rules the entire complex of the monastery walls are solitude and peace. As a museum institution, the Blaca Hermitage is part of the Cultural Center of Brač - information and announcements for visits to the museum are possible via e-mail (centar.za.kulturu.brac@st.t-com.hr) and also in all Tourist Board offices on Brač.

Zlatni rat pokraj mjesta Bol na južnoj obali otoka zaštićen je 1965. godine kao geomorfološki spomenik prirode. Nastao je erozijom šljunka koji su bujice donijele s Vidove gore te specifičnim utjecajem morskih struja. Ovaj rt, dugačak oko 400 m, ima oblik "jezika" duboko isturenog u more. Vrh rta stalno mijenja oblik i smjer, ovisno o morskim strujama.

Zlatni rat beach (Golden horn) near the town of Bol, on the southern coast of the island has been protected since 1965 as a geomorphological natural monument. It was created through erosion of gravel which was carried over by streams

from Vidova gora, and under a distinct influence of sea currents. This promontory, about 400 m in length, has the shape of a "tongue" protruding far into the sea. The top of the promontory constantly changes shape and direction, depending on the currents.

Stijena Kolač zaštićena je 1986. godine kao geomorfološki spomenik prirode. Ova stijena nepravilna oblika, visoka dvanaestak metara, sačinjena od dvaju lukova koja se spajaju i tako čine prirodni slavoluk, nalazi se dva kilometra od Nerežišća, a naziv je dobila po svojem obliku koji podsjeća na starinsko pecivo u Dalmaciji, tzv. kolač. Neobičan oblik Kolača nastao je erozijskim djelovanjem atmosferilija na dolo-mitnu podlogu. Snaga vode i vjetra, promjene temperature te raslinje čije korijenje ima začudujuću snagu, oblikovali su uvalicu u kojoj je ostao Kolač kao najotpornija stijena. Ovaj neobični prirodni spomenik obrastao je bršljanom, što ga čini još atraktivnijim.

